

К.е.н., Булкот Г.В.,
здобувач вищої освіти на другому (магістерському) рівні
Швейбиш К.Ю.

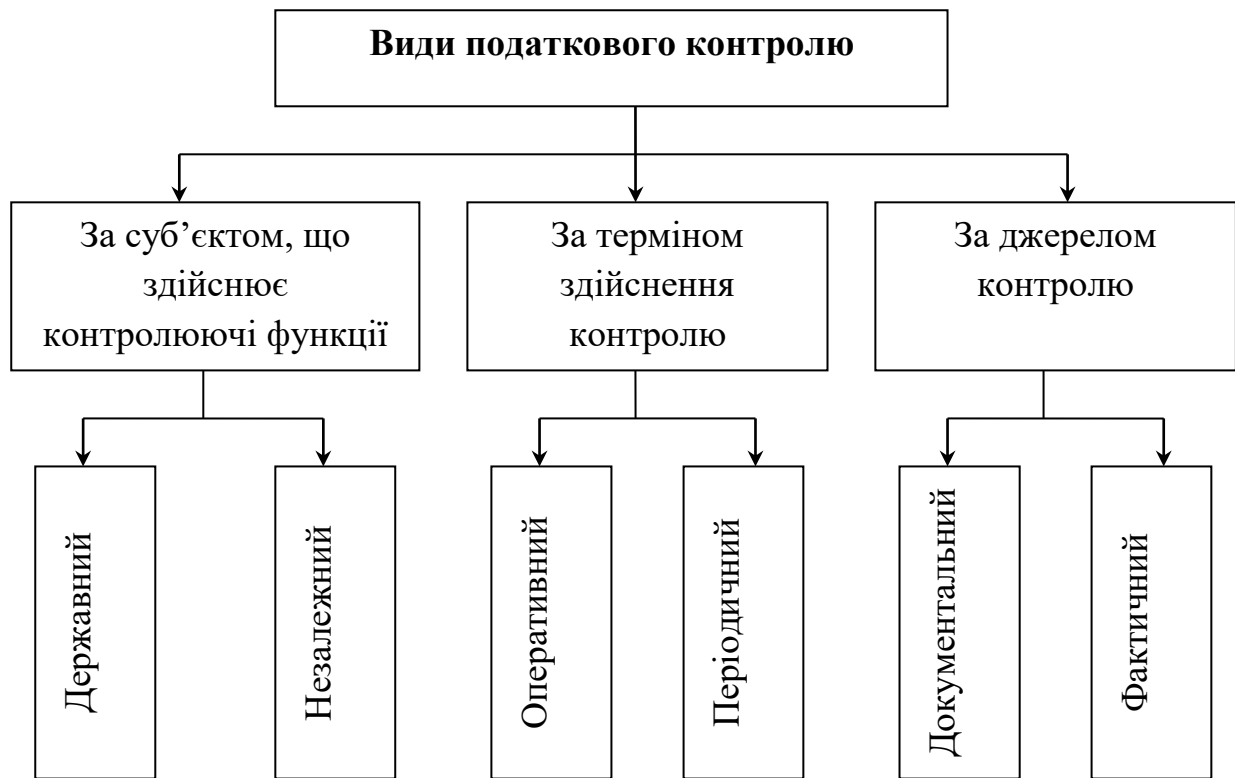
*ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима
Гетьмана», Україна*

Особливості контролю податкових надходжень до бюджету

Податковий контроль є одним із найбільш важливих елементів податкової системи держави. Від ступеня ефективності контрольної діяльності органів, що здійснюють податковий контроль, безпосередньо залежить рівень доходів бюджетів. Ефективний податковий контроль може повністю усунути наявні недоліки в податковій системі та забезпечити належне виконання кожним суб'єктом податкової системи своїх обов'язків.

Ефективність податкової системи України напряму залежить від раціональної роботи податкової служби, у тому числі й від виконання одного із головних завдань, визначених в Положенні про Державну службу України - здійснення контролю за додержанням податкового законодавства, правильністю обчислення, повнотою та своєчасністю сплати до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів. Саме контрольна функція є однією з основних у роботі податкового органу [2].

З 2019 року робота підрозділів контролю податкової служби України була спрямована на послаблення тиску на сумлінних платників та підвищення ефективності контролю за найбільш ризиковими платниками податків. За результатами контрольної-перевірочної роботи підрозділами аудиту було донараховано до бюджету 34,4 млрд. грн., з яких узгоджено 13,4 млрд. гривень.

Рис. 1. Види податкового контролю [3]

Знижено тиск на платників за рахунок скорочення заходів контролю, а саме за останніх 5 років у 3,8 рази зменшено кількість візитів до платників для документального підтвердження виявлених ризиків.

У 2019 році підрозділами аудиту було проведено 5,3 тис. планових перевірок платників податків, 15,7 тис. позапланових перевірок та 6,4 тис. зустрічних звірок. Акцент у плановій роботі 2019 року було зроблено на великих платників (перевірено 14%) і середніх (2,5%), а малих було перевірено тільки 0,3%.

У плановому порядку охоплено найбільші ризики у діяльності 4,3 тис. платників податків із сумарним обсягом доходів 1 257,8 млрд. грн. за галузевим принципом. Так, зі сфери нафтогазової галузі перевірено 140 суб'єктів господарювання з доходами понад 200 млрд. грн, донараховано 5,8 млрд. грн., у будівельній галузі – 372 підприємства з доходами понад 33 млрд. грн., донараховано 850 млн. грн.

Левову частку у загальній сумі недоплат, виявлених плановими перевірками, становлять ПДВ, податок на прибуток, акцизний та земельний податки. Найчастіше при планових перевірках виявляють:

- заниження доходів внаслідок неоприбуткування активів;
- завищення витрат (на товари, послуги, безпідставне списання кредиторської заборгованості);
- заниження земельного податку через невірне застосування коефіцієнту функціонального використання землі.

Типові порушення, які виявлялися позаплановими перевірками:

- безпідставне формування податкового кредиту і витрат шляхом відображення проведення фінансово-господарських операцій із підприємствами з ознаками фіктивності;
- розрив ланцюга постачання імпортованих товарів (невідповідність придбання та реалізація товарів);
- відсутність визначених законодавством первинних документів, облікових реєстрів, фінансової звітності [1].

У 2019 році як результат аналітичної роботи та контрольно-перевірочних заходів встановлено 36 фактів порушень вимог податкового законодавства щодо своєчасності та повноти декларування контрольованих операцій та подання документації з трансферного ціноутворення, застосовано 2 млн. грн. штрафних санкцій. За 2019 рік донараховано податку на прибуток 232 млн. грн., зменшено збитків на 1,6 млрд. грн.

Протягом 2019 року до бюджету надійшло 986,5 млн. грн. за отримані ліцензії на виробництво спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів.

Отже, в результаті проведеного дослідження можна сказати, що податковий контроль відіграє одне з найважливіших місць у податковій політиці, оскільки дозволяє забезпечити більш ефективне надходження податків та зборів до бюджетів різних рівнів. Податковий контроль є найефективнішим методом суворого нагляду за дотриманням норм та вимог додаткового законодавства, проте в Україні досі існує ряд проблем, які

потребують негайного вирішення. По-перше, необхідно продовжити запровадження таких методів контролю за платниками, які б фактично унеможливили для них варіанти заниження доходів, а отже і сум податкових зобов'язань, застосування до таких порушників максимально суворих методів покарання. По-друге, ефективним було б запровадження більш розширеного списку податкових пільг для добросовісних платників податків, які не приховують свої доходи та поповнюють бюджети відповідно до своїх фінансових зобов'язань. По-третє, необхідно й надалі розвивати електронні та дистанційні засоби комунікації між фіскальною службою та платниками. Як показує світова практика, такі методи взаємодії є дуже ефективними і також неабияк сприяють мінімізації кількості ухилень від сплати податкових зобов'язань. По-четверте, державі потрібно й надалі працювати стосовно створення відповідних стимулів для платників податків, що сприяло би двосторонній зацікавленості у дотриманні податкових зобов'язань.

Тобто, ефективний податковий контроль – запорука своєчасності та повноти надходжень до бюджету, що своєю чергою напряду впливає на соціально-економічний розвиток країни в цілому.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. Дата оновлення 23.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 18.05.2021).
2. Положення про Державну податкову службу України від 06.03.2019 № 227. Дата оновлення 26.02.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019> (дата звернення 18.05.2021).
3. Панасюк В.М., Ковальчук Є.К., Бобрівець С.В. Податковий облік : навч. посіб. Тернопіль : Карт-бланш, 2002. 260 с.